

MAANDBLAD

FEBRUARI 2010

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Alte Heaps
John Heaps
Crossman

Bisher Goups
Paul Brockman

P. DE BROCK

Kernman
Lundman

Fran Rossen
Fran Schaps

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38

NUMMER 2

MAAND februari 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 32: Aanvulling en verbetering.

blz. 33: **F. GEVAERT**: De metamorfose van de haven van Oostende (deel 19).

blz. 37: **E. MASSCHALCK**: De Schotel van Scherpenheuvel.

blz. 42: **E. SMISSAERT**: Nieuwe bronnen voor de studie van het hedendaagse België.

blz. 43: **R. JANSOONE**: Het voorspel tot het Beleg van Oostende (deel 8 en slot).

blz. 49: Jaarverslag 2009.-

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Eddy MASSCHALCK: Ridder Van Ranstlei 77, 2640 Mortsel.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

1ste FEBRUARI ACTIVITEIT

donderdag 11 februari 2010 om 14.30 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Louis Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **CIRCUSSEN IN OOSTENDE**

Spreker : dhr. **Jan INGHELBRECHT**

Verleden jaar in maart boeide Jan Inghelbrecht een bomvolle zaal met deze lezing.
Een reden om ze als namiddagvoordracht te herhalen.

Jan Inghelbrecht is bibliotheekassistent in de bibliotheek Kris Lambert en lid van de Plate.

Geboren te Oostende heeft hij, al van kinds af aan, interesse in circussen. Heel wat circusmensen kent hij persoonlijk en bezoekt ze dan ook zowel in eigen land als in het buitenland.

In deze voordracht geïllustreerd met powerpoint-projectie schetst hij hetgeen een circus inhoudt, zijn oorsprong in de 18^e eeuw en belicht hij de Belgische ondernemingen die vanaf dan, tot heden, onze stad aandeden en aandoen.

Een tweede reden waarom we deze voordracht herhalen is de thematentoonstelling die vanaf 3 april in ons museum doorgaat, onder dezelfde titel.

Ook deze tentoonstelling wordt samengesteld door Jan Inghelbrecht met affiches, boeken, programma's en allerhande voorwerpen uit zijn collectie.

Een matinee voor hen die deze voordracht hebben gemist of ze nogmaals willen meemaken.
Toegang gratis voor iedereen.

2de FEBRUARI ACTIVITEIT

donderdag 25 februari 2010 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Louis Colensstraat 6, Oostende.

Onderwerp: **VAN BLEEK TOT BLOOT: DE GESCHIEDENIS VAN STRAND- EN
BADMODE AAN DE VLAAMSE KUST**

Spreker: mevr. **Kathleen RIBBENS**

In de laatste 150 jaar is er aan onze stranden enorm veel veranderd, wat zich afspiegelt in het ontstaan van een specifieke bad- en strandkledij.

In deze lezing doorlopen we aan de hand van heel wat beeldmateriaal de evolutie van de bad- en strandkledij en de invloed ervan op de heersende zeden en gewoonten..Van baden voor de gezondheid in een thermalistisch kader tot baden louter als ontspanning en genot.

De uitdaging van wat kan en niet kan en met het steeds verleggen van de grenzen.

Ook het Oostendse naaktbaden in Le Paradis, het ritueel van de badcabine, de intrede van het zonnebaden en de 'actie tot zuivering der zeekust' komen aan bod.

Kathleen Ribbens is de collectieverantwoordelijke van het recent geopende museum Kusthistorisch in Middelkerke over de geschiedenis van het kusttoerisme aan de Vlaamse kust.

Na een licentie in de Letteren behaalde zij een master in de conservatie en restauratie van textiel. In het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium werkte zij mee aan de restauratie van heel wat objecten in textiel.

De geschikte voordracht voor een koude februariavond.

En zoals bij alle voordrachten bij de Plate is de toegang gratis voor iedereen, elk zegge het voort.

Aanvulling en verbetering bij de foto op de binnenkaft van De Plate nr. 1 van januari 2010

De foto op de binnenkaft is een foto van de 2de "Palace". Die opende zijn deuren NIET in 1911 maar in 1935. De cinema sloot definitief zijn deuren op 20 februari 1964 (dus NIET in 1966).

De film geafficheerd op de foto "The Private War of Major Benson", werd er vertoond in mei 1956. Zo kan men met zekerheid de juiste datum van de foto achterhalen.

Deze bijkomende info werd ons overgemaakt door dhr. Jan Nuytten in overleg met Johan Geuens.

Waarvoor onze dank.

De Pakketbotenkaai, van "Batterie de la Debarcadère" tot "Cruisekaai" (deel 1).

Ieder van ons die het eerste decennium na de wereldtentoonstelling van '58 te Oostende of omgeving hebben medegemaakt, herinneren zich nog de aanblik van de haven van Oostende, gezien vanaf de de Smet de Naeyerbrug. Links de Pakketbotenkaai met landwaarts het spoorwegstation "Oostende-Kaai", met in de achtergrond het toen nieuw Zeewezengebouw met passagiersterminal. De Pakketbotenkaai strekt zich uit vanaf de brug tot aan het "Slijk- of Str. ngtgat", ofte "Visserskreek, zijnde de toegangsgeul tot de zeesluis van de oude Handelsdokken, nu "Mercatorjachtdokken". De Pakketbotenkaai is gevuld met een ganse rij schepen van het "Zeewezen", vulgo: "de Moale", ofte "de Oostende-Doverlijn". Aan post 5, dichtst tegen de brug aan, het vrachtschip "IJzer", vervolgens drie pakketboten afgemeerd aan aanlegposten 4/3, 2 en 1. Verder zeewaarts aan de in- en ontschepingsbrug (carferry-brug) een carferry (autoveerboot). Aan de oosteroever, posten 11 en 12, één of twee pakketboten. Tussen de maanden september en mei zag men altijd de masten en bovenbouw van enkele schepen van het Zeewezen afgemeerd in het Zeewezendok, omvattende steeds een paar maalboten en een carferry. Op zee bevonden zich op het traject Oostende-Dover steeds tot drie schepen van het Zeewezen.

Dit groot aantal schepen moet U niet verwonderen. Vanaf 1958 beschikte men over een vrachtschip ("IJzer"), 7 pakketboten (Prince Baudouin, Prins Albert, Koning Albert, Prince Philippe, Roi Leopold III, Koningin Elisabeth, en Reine Astrid) en 2 carferries (Prinses Josephine-Charlotte en Artevelde). In het Zeewezendok lag ook nog het laatste stoomturbineschip "Prince Charles", die nog kon ingezet worden als reserveschip (verkocht in 1960).

De vloot werd vanaf 1954 sterk uitgebreid in het vooruitzicht van de te verwachten toevloed van passagiers die de wereldtentoonstelling, Expo '58, zouden komen bezoeken.

Parallel met de kaai bemerkt men het feestelijk bevlagd (met o.m. alle provincievlaggen) wandel terras van het "Zeestation" ("de zeestatie"), van waarop men de vertrekkende passagiers kon uitwuiwen of aankomenden verwelkomen.

Over de jaren heen zou de Pakketbotenkaai zich ontwikkelen tot een rij aaneengeregen carferrybruggen, jetfoilterminal en overdekte passagierskokers met mechanische reisgoedrolbanden, strekkende over twee samengevoegde kaaien, de Pakketbotenkaai en London-Istanbulkaai (carferrykaai).

Het opdoeken van de Regie voor Maritiem Transport (Oostende-Doverlijn) heeft de aanblik van de haven vanaf de de Smet de Naeyerbrug totaal gewijzigd. Weg de rijen schepen aan de Pakketbotenkaai, weg de schepen aan de oosteroever, weg twee carferrybruggen en jetfoilterminal.

Pakketbootdiensten, ofte postbotendiensten, tussen Oostende en Groot-Brittannie, zijn reeds vele eeuwen oud, men spreekt zelfs reeds in 1683 van geregelde diensten. In 1818 werd tussen het Koninkrijk der Nederlanden (waartoe het huidige België behoorde) en de Britse regering een overeenkomst gesloten waarbij er twee wekelijkse afvaarten met postboten zouden ingelegd worden tussen Oostende en Dover. Zo ontstond er een regelmatige postbotendienst die een grote vlucht zal kennen en één van de grootste Kanaalverbindingen werd en slechts eindigd met het "ter ziele gaan" van de R.M.T. Alhoewel de poststukken van en naar Groot-Brittannie toen reeds sinds geruime tijd niet meer vervoerd werden met de schepen van de Oostende-Doverlijn.

In de beginjaren legden de postboten toen aan in de toegang van de Visserskreek, toen genaamd de "Vuurschipkaey", aan een houten steiger, (zie o.m. fig. nr 73, M.h.O. deel 8). Op die kaai stond er een wachtlokaal voor de reigers (reizigers?). De houten steiger werd in 1858 vervangen door een constructie in metselwerk, (zie fig. nr. 104, M.h.O. deel 13). De kaai werd alsdan: Stoombotenkaai.

In 1820, onder het bewind van het Koninkrijk der Nederlanden, werd de tijsluis van de Handelsdokken 1, 2 en 3, (die rechtstreeks uitmondde in de havengeul), vervangen door een schutsluis die toegankelijk was vanuit de Visserskreek, (zie fig. nrs. 5 en 6, resp. nrs. 20 en 27, M.h.O. deel 2). Bij deze werken werd een remwerk gebouwd die enerzijds aansloot op de nieuwe schutsluis en anderzijds op een nieuw opgeworpen oeverdijk die de oude tijsluis afsloot, (zie fig. nr. 104, M.h.O. deel 13). Op de oostelijke landtong van de sluis werd een aarden wal opgeworpen waarachter artillerie kon opgesteld worden. (1) De plaats kreeg de naam: "Batterie de la Débarcadère". Op de nieuwe oever van de havengeul werden twee scheepswerven aangelegd, Panesi en Den Duytsche. (zie fig. nr. 148)

In 1865 werd beslist tot het bouwen voor de pakketboten met daarop een zeestation met rechtstreekse spooransluiting met het spoorwegstation Oostende-Stad. Dit ten behoeve van de internationale treinverbindingen (2).

Tijdens de periode 1866-1871 werd de aarden oever van het oostelijk landhoofd van de sluis van de handelsdokken voorzien van een stenen kaai die het houten remwerk verving. Aansluitend werd aan de havengeul een houten kaai gebouwd waaraan de pakketboten aangemeerd werden. Zo ontstond de Pakketboten kaai, door Openbare Werken genoemd: Westerwal der havengeul.

Het zeestation, opgetrokken in hout (2), was afgebouwd in 1871 en in juni werd het verbindingsspoor met het spoorwegstation Oostende-Stad in gebruik genomen. In 1879 werd het spoorperron van het zeestation voorzien van een overkapping.

In 1887-1889 werd de Pakketbotenkaai verlengd tot aan de Franse sluis, (spuisluis van de Franse spuikom, in de bedding van de Gouweloze kreek). Dit werd mogelijk na het hertraceren van het verbindingskanaal Handelsdokken-Vaart naar Brugge (3)

Dit was ondermeer noodzakelijk daar de pakketboten steeds groter werden en bijgevolg langer. Waardoor er onvoldoende kaailengte beschikbaar was (4).

De nieuwe kaai bestond uit een stenenglooiing waar tegenaan een houten kaai werd gebouwd.

Bij de bouw van de nieuwe haveninstallaties tijdens de periode 1896-1905 werd, na de sloop van de Franse en Militaire sluis, de Pakketbotenkaai verlengd tot aan de nieuwe Demeysluis. De kaai bestond uit een stenen glooiing met aangebouwde houten kaaien, dit voor wat de aanlegposten 1 t/m 4 betreft. Vanaf het uiteinde van post 4 werd er geen houten kaai gebouwd doch een houten vrijstaande aanlegsteiger met aansluiting op de stenen glooiing. De steiger strekte tot aan het landhoofd van de Demeybrug.

Vanaf 1903 werd een nieuw zeestation gebouwd.

(1) dergelijke aarden wal werd in 1820 ook opgeworpen tussen de Franse en Militaire sluis.

(2) zie F. Gevaert, Anderhalve eeuw spoor en stations te Oostende, De Plate, jg. 19, nrs. 6-7-8, 1990, blz. 90-174/-220. zie F. Gevaert, Van kreekmonding tot verkeerscentrum, De Plate, jg. 20, blz. 91-325/-332.

(3) *ibid*, fig. nr. 18, blz 90-201.

(4) bij het oprichten van de Oostende-Doverlijn (Dienst der stoompakketboten) in 1845, bedroeg de lengte van het eerste schip, "Chemin de Fer" geleverd in 1846, 51,40 m (lengte over alles) De "Belgique" gebouwd in 1862, had

een lengte van 51,81 m. De volgende reeks van zeven schepen, de "Louise-Marie klasse", geleverd tijdens de periode 1867-1873, hadden een lengte van 65,27 m. Dit was niet zo een spectaculaire verlenging. Doch de volgende reeks van drie schepen, de "Prince Albert klasse", waarvan de eerste afgeleverd werd in 1886, hadden reeds een lengte van 95,58 m. Wat een verdubbeling was t.o.v. het eerste schip. De "Marie Henriette" in dienst genomen in 1893 had reeds een lengte van 108,16 m. Ter vergelijking: het laatste afgeleverd schip van de O-D lijn, de "Prins Filip", (1991) had een lengte van 163,4 m, meer dan drie keer de lengte van het eerste schip "Chemin de Fer" (later omgedoopt tot "Diamant").

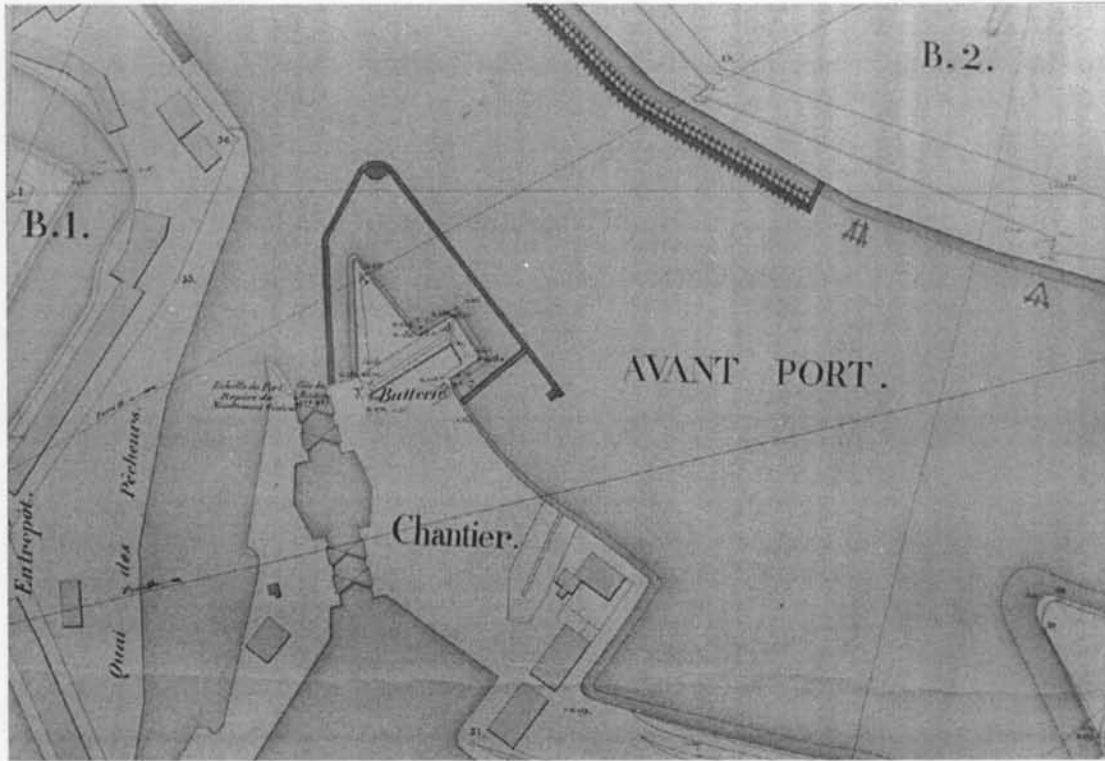

Fig. nr. 147. Haven Oostende, 1858, de Visserskreek, de "Batterie de la Débarcadère en de havengeul

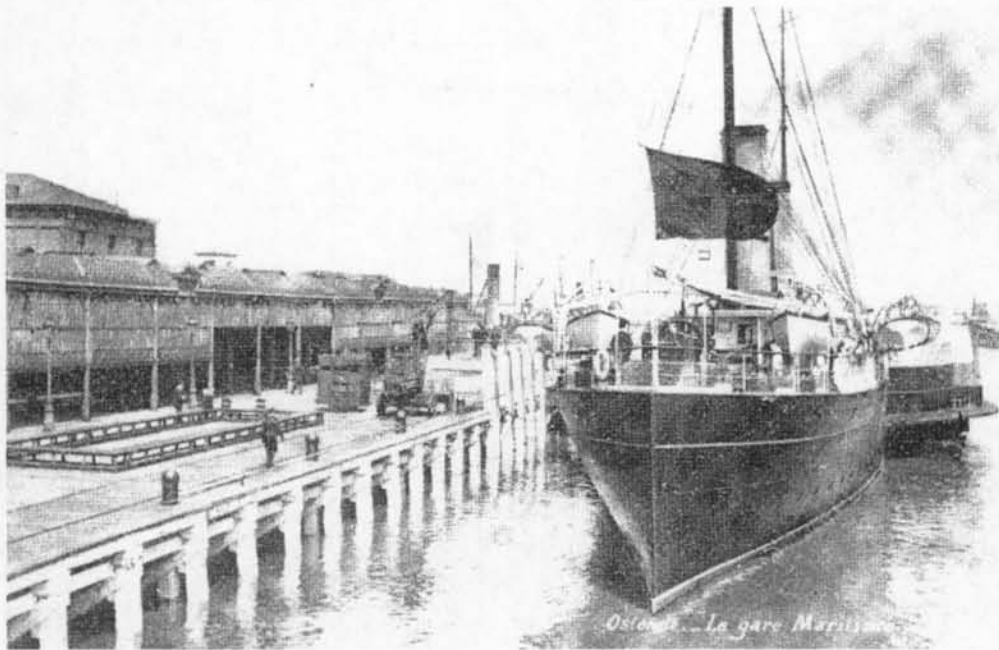

Fig. nr. 149. Haven Oostende, ongeveer 1895. Zicht op de Pakketbotenkaai met links het houten zeestation en de perronluifel. Bemerkt de onderzoektafels van de toldienst, op de kaai in open lucht. Gemeerd aan de kaai het paddelschip "Princesse Josephine" of "Princesse Henriette".

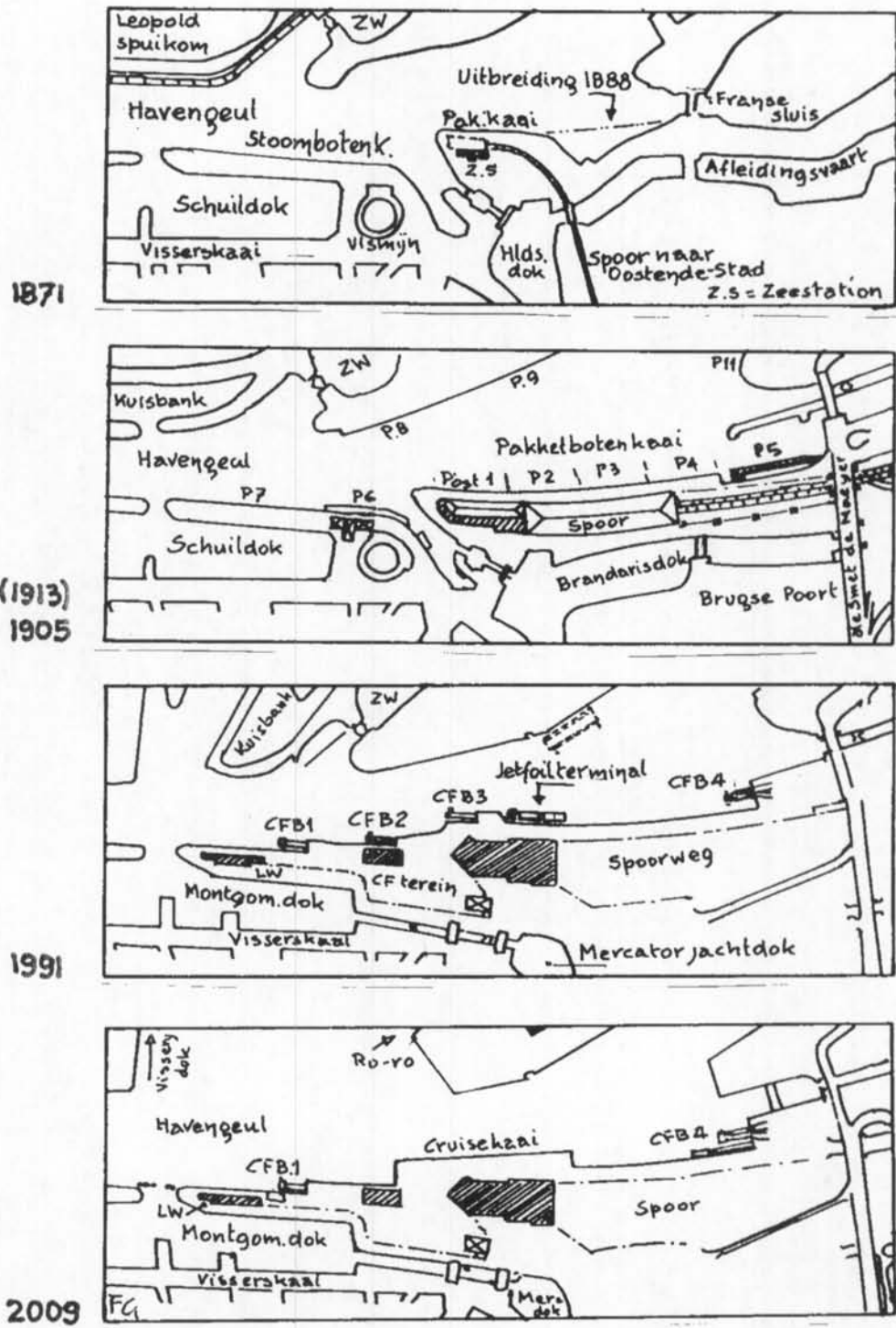
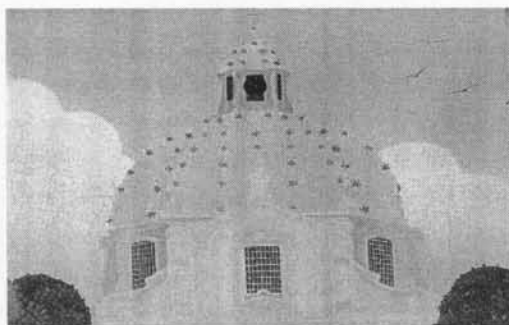

Fig. 148. Haven Oostende. Synoptisch overzicht van de ontwikkeling van de Pakketbotenkaai tijdens de periode 1870 - 2009

De Schotel van Scherpenheuvel

door Eddy Masschalck

In de schatkamer van de Onze-Lieve-Vrouw basiliek van Scherpenheuvel bevindt zich een platte, ronde tinnen schotel. Deze tinnen schotel heeft een merkwaardige band met Oostende.

Rond het midden van de zestiende eeuw gaan de inwoners van het Brabantse Zichem op bedevaart naar het nabijgelegen Scherpenheuvel. Boven op de heuvel staat een oude eik en daaraan hangt een eenvoudig Mariabeeld.

Op 22 februari 1578 neemt Farnese Zichem in. Hij laat het stadje over aan de plunderzucht van zijn soldaten. De Staatsen heroveren Zichem in 1580, maar moeten het drie jaar later weer prijsgeven. Hun kortstondig bewind is fanatiek. Alle uitingen van katholicisme worden met harde hand onderdrukt. Ook het beeldje in de eik moet eraan geloven.

Het duurt tot 1587 vooraleer vrome inwoners van Zichem een nieuwe Madonna in de eik plaatsen. Het nieuwe beeld wordt het voorwerp van een snel groeiende devotie, vooral door Spaanse soldaten op zoek naar genezing van hun wonden en kwalen. Weldra doen verhalen over wonderbaarlijke genezingen de ronde.

In 1596 stuurt de Spaanse koning Filips II de Aartshertog Albrecht van Oostenrijk, gewezen vice-koning van Portugal, aartsbisschop van Toledo, als gouverneur-generaal naar de Nederlanden. Albrecht is de zoon van Keizer Maximiliaan van Oostenrijk en van de zuster van Filips II.

Albrecht komt te Brussel aan op 11 februari 1596. In zijn gevolg is ook Filips Willem van Oranje, de oudste zoon van Willem van Oranje 'de Zwijger'. Filips II had destijds de Leuvense student Filips Willem laten ontvoeren en naar Spanje brengen. Hij is nu vrijgelaten.

De Staten van Vlaanderen proberen al onmiddellijk Albrecht tot een beleg van Oostende te bewegen. Oostende is de enige stad in Vlaanderen die nog in handen is van de opstandelingen. De wijde omgeving van Oostende heeft het zeer hard te verduren van de garnizoenen die er gelegerd zijn. Albrecht acht Oostende echter moeilijk in te nemen en heeft zijn middelen elders nodig. Op 24 april 1596 verovert Albrecht Calais op de Fransen.

Na de val van Calais verwacht Oostende zich aan een beleg. Maurits van Nassau, de tweede zoon van Willem van Oranje en opperbevelhebber van het Staatse leger, komt naar Oostende om er persoonlijk de wallen en verschansingen te inspecteren. Er volgt een algemene mobilisatie. Soldaten en burgers werken koortsachtig aan vestingen, verbreding van grachten, het klaarmaken van de bastions. De Staten van Zeeland sturen geschut, munitie, bouwstoffen, werktuigen, levensmiddelen.

Gezien de voortdurende opstand in de Nederlanden tegen de Spaanse bezetting ziet Filips II heil in de oprichting van een onafhankelijke Nederlandse staat. Zo zouden de opstandige landsdelen kunnen verzoend en verenigd worden met de veroverde gebieden.

Op 10 september 1597 laat Filips de verloving bekend maken van zijn oudste dochter, infante Isabella Clara Eugenia, met haar neef Albrecht van Oostenrijk. Hij deelt eveneens mee dat hij haar de Nederlanden schenkt als bruidschat. Op 6 mei 1598 tekent Filips II de Akte van Afstand. Op 13 juli 1598 legt Albrecht zijn kardinaalsgewaad af. Albrecht en Isabella, en hun nakomelingen, zullen als soevereine vorsten over de Lage Landen regeren, maar... als ze geen afstammelingen hebben keren hun bezittingen terug naar de Spaanse kroon. Zo zullen onze gewesten in elk geval in Habsburgse handen blijven. De Akte van Afstand legt ook nog een reeks krijtlijnen vast, ondermeer dat de Aartshertogen moeten trouw blijven aan het katholicisme, rebellie en protestantisme bestrijden, streven naar de hereniging van de Nederlanden. Het Spaanse leger blijft ter plaatse om de oorlog tegen de Republiek verder te zetten en het nieuwe regime te handhaven.

Voor de plechtigheid ter erkenning van Albrecht als landvoogd, op 21 augustus 1598 in de grote zaal van het Coudenberg paleis te Brussel, worden alle 12 Provinciën uitgenodigd. De plaatsen voorzien voor de zeven Noordelijke Provinciën blijven echter leeg.

Albrecht en Isabella huwen op 18 april 1599 en komen op 20 augustus 1599 aan in de Nederlanden. Zij zijn vast besloten hun best te doen om tot een vergelijk te komen met de opstandelingen. Ze worden met veel enthousiasme onthaald tijdens hun Blijde Intreden in de voornaamste steden van de Zuidelijke Nederlanden. Tijdens de Blijde Intrede in Gent, 18 januari 1600, wordt een figuur uitgebeeld van een maagd met een pijl in haar voet. Dit stelt Vlaanderen voor met de pijl Oostende. Albrecht wordt gevraagd de pijl uit te trekken.

In de zomer van 1600 onderneemt het Staatse leger een krijgstocht in Vlaanderen met als doel Nieuwpoort en Duinkerken te veroveren. Maurits van Nassau kan weliswaar Albrecht en zijn Spaanse troepen bij Nieuwpoort verslaan, maar ziet zich toch gedwongen om de groots opgezette expeditie voortijdig af te breken.

Op 5 juli 1601 begint het fameuze Beleg van Oostende. Het leger van Albrecht bestaat uit 10.000 man. Op 6 juli beginnen de Spanjaarden de beschietingen aan de westkant. Op 8 juli komt Albrecht te Oostende aan en nog diezelfde dag wordt ook aan de oostkant het vuur geopend.

In 1602 trekt men te Scherpenheuvel een klein houten kapelletje op tot onderkomen voor het Madonnabeeld. Op 3 januari 1603 zien enkele schepenen bloed op de lippen van het beeld. Zij vegen de druppel eraf maar het vocht blijft opwellen. De Aartshertogen en hun entourage hebben hun interpretatie. De Heilige Maagd heeft zich over het lot van de Nederlanden ontfermd, zij boet voor de afvalligheid van de Nederlanden. Door haar bemiddeling is het herstel van de godsdienstige en politieke eenheid dichtbij. God steunt de katholieken in hun strijd tegen het calvinisme.

Begin juli 1603 doen Albrecht en Isabella een schenking voor de bouw van een grotere stenen kapel te Scherpenheuvel. Op 13 juli 1603 wordt in hun naam de eerste steen gelegd. In de zomer van 1604 wordt de kapel voltooid en gewijd, het beeld van Onze-Lieve-Vrouw wordt op het hoofdaltaar geplaatst. De kleine, houten kapel wordt afgebroken.

In 1603 sleept het beleg van Oostende al twee jaar aan. Het einde lijkt nog lang niet in zicht. Belegers en belegerden hebben astronomische bedragen in de onderneming gestopt.

De Republiek wil de impasse doorbreken. Maurits begint midden augustus aan de belegering van s'Hertogenbosch. Het is de bedoeling de Aartshertogelijke troepen van Oostende weg te lokken.

Ofwel verlaat het Spaanse leger zijn stellingen rond Oostende en snelt Den Bosch ter hulp, ofwel valt de Brabantse vesting in handen van de Staten. De bevelhebber van Den Bosch heeft nauwelijks manschappen en munitie om aan het beleg het hoofd te bieden.

De Aartshertogen vrezen het ergste en doen de belofte om op bedevaart te gaan naar Scherpenheuvel als Den Bosch stand houdt.

Hevige regenval maakt de belegering van Den Bosch uiterst moeilijk. Bovendien slagen de Spanjaarden erin om drieduizend reservesoldaten naar de stad te leiden en de wallen te versterken. Begin november trekt Maurits zich terug. Ondanks alles kunnen de Aartshertogen Den Bosch dus houden zonder de wurggreep rond Oostende te lossen.

De Aartshertogen zien in dit onverwachte resultaat de invloed van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Ze schrijven hun succes toe aan de steun die ze onlangs aan het oord hebben gegeven. Op 20 november 1603 trekt het vorstenpaar naar Scherpenheuvel. Ze bedanken de Madonna voor de nederlaag die ze aan de Staatse troepen hebben toegebracht te s'Hertogenbosch. Tegelijkertijd smeken ze voor haar bijstand bij het beleg van Oostende. Daarbij doen ze een gelofte. Als Oostende in hun handen valt, zullen ze jaarlijks op bedevaart gaan naar Scherpenheuvel. De Aartshertog overweegt tevens de mogelijkheid om de heuvel te transformeren tot een bastion dat het katholieke verzet tegenover het calvinisme symboliseert.

Nadien reizen de Aartshertogen door naar Diest, waar ze logeren bij Filips Willem. Hij is de halfbroer van Maurits van Nassau en de enige zoon van Willem van Oranje die katholiek gebleven is. Toen hij student was te Leuven, werd hij op bevel van Filips II ontvoerd en naar Spanje gebracht. Hij is nu Heer van Diest waar ook Zichem/Scherpenheuvel toe behoort. Filips Willem erfde de heerlijkheid Diest na de moord op zijn vader (Delft, 10 juli 1584). Diest was in handen van de Nassau's sedert eind 15de eeuw. Wanneer Filips Willem sterft in 1618 worden zijn bezittingen bij testament aan Maurits overgemaakt.

Op 29 september 1603 sluit de Genuese bankier en generaal Ambroglio Spinola een overeenkomst met Filips III (opvolger van Filips II) en Albrecht. Hij krijgt het opperbevel over het leger te Oostende, in ruil voor financiering van het beleg. Op 8 oktober neemt Ambroglio het opperbevel over. Hij zorgt voor een nieuwe impuls in het Spaanse kamp. De orde wordt hersteld, de soldij betaald. Hij verandert ook van tactiek. De aanvallen zijn niet langer gericht op het oude stadsgedeelte aan de noordkant, maar er wordt voortdurend storm gelopen op de zuidelijke wallen.

Het beleg van Oostende dat meer dan drie jaar duurt, vergt bovenmenselijke inspanningen aan beide zijden. Voor de Aartshertogen wordt Oostende meer en meer een prestigezaak. De ogen van zowat alle Europese hoven zijn immers op Oostende, het Nieuwe Troje, gericht. Oostende moet vallen tot elke prijs. Op 20 september 1604 wordt de smeekbede van de Aartshertogen verhoord. Oostende capituleert. Gouverneur Daniel de Hertaing tekent de overgave van de stad. De ridderlijke Spinola verleent de dappere verdedigers, ruim 3500 man, een eervolle uittocht. Op 22 september heeft de uittocht plaats met alle vaandels, wapens en vier stukken geschut. De verliezers worden door Ambrosio Spinola gefeliciteerd voor hun moed. De stad ligt volledig in puin.

De overwinning op Oostende wordt door de Aartshertogen toegeschreven aan Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Op 23 september wordt er in Oostende een processie gehouden en een plechtige dankmis opgedragen. Voortaan zal in de stad, tot 1797, elk jaar op 22 september een processie uitgaan.

Op 3 oktober 1604 maken Albrecht en Isabella hun intrede in de totaal vernielde stad. **De sleutels van de stad worden hen op een schotel overhandigd. Die schotel wordt geschonken aan het kapelletje te Scherpenheuvel. Die schotel wordt nu nog steeds bewaard in de schatkamer van de basiliek.**

De Aartshertogen, hun belofte gestand, gaan voortaan elk jaar op bedevaart naar Scherpenheuvel.

De Aartshertogen maken meteen werk van de heropbouw van Oostende. Het ligt in hun bedoeling Oostende te gebruiken als alternatief voor Antwerpen dat door de afsluiting van de Scheldemonding door de Republiek in verval geraakt.. De Oostendse haven kan niet alleen worden ingezet in het handelsverkeer maar kan ook dienen als uitvalsbasis voor een oorlogsvloot die de Staatse schepen op de Noordzee kan bedreigen.

Hofarchitect Wenceslas Cobergher wordt aan het werk gezet voor de heropbouw van Oostende. Er komt een nieuw stadhuis met belfort. Kerken en kloosters verrijzen uit het puin. De Oude Stad wordt opgegeven en door de Noordzee verzwolgen.

Om de herbevolking van Oostende te stimuleren, schenken Albrecht en Isabella een reeks privileges aan de nieuwe inwoners, ondermeer twaalf jaar vrijstelling van belasting en van inkwartiering van soldaten. In ruil moet men wel een eed van trouw aan het katholicisme zweren.

In 1605 raakt bekend dat de infante Isabella, na zes jaar huwelijk, eindelijk een kind verwacht. De gespannen verwachtingen worden echter teleurgesteld. Oktober 1605 wordt er bericht dat Isabella een miskraam heeft. De kans op verdere nakomelingen wordt laag ingeschat. Die teleurstelling doet echter niets af aan de ijver waarmee Albrecht en Isabella de uitbouw van Scherpenheuvel blijven bevorderen.

Op 6 november 1605, bij de voltooiing van voorlopige verdedigingswerken van Scherpenheuvel, schenkt Albrecht de inwoners van de nieuwe nederzetting dezelfde privileges die hij het veroverde Oostende een jaar eerder heeft gegeven. Het is bedoeling de bevolking snel te doen toenemen..

In de visie van de Aartshertogen bewijst Scherpenheuvel, tegenover het protestantisme, de juistheid van de katholieke leer betreffende mirakels, devotie tot Onze-Lieve-Vrouw en verering van heiligenbeelden. Dit temeer daar men aanneemt dat de eerste wonderen er al plaats vonden toen het gebied nog eigendom was van Willem van Oranje. De mirakels dienen dus eigenlijk om de ketters te verwarren en de ketterij uit te roeien. Op 16 september 1606 verbindt paus Paulus V enkele aflaten aan de cultus van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Die aflaten dragen sterk bij tot de populariteit van het bedevaartoord.

In Spanje is de staatskas leeg. Uitgeput nemen Spanje en de opstandige Republiek plaats aan de onderhandelingstafel. In afwachting van een algemene regeling komt het op 29 maart 1607 tot een wapenstilstand.

De Aartshertogen willen uiteindelijk Scherpenheuvel veranderen in een majestueus nationaal heiligdom. Op 28 april 1607, dus kort na de wapenstilstand met de Verenigde Provinciën, maken ze bekend dat ze er een kerk zullen bouwen.

Op 9 april 1609 ondertekenen de oorlogvoerende partijen, in het Antwerpse stadhuis, het Twaalfjarig Bestand. Het is geen echte vrede, maar men hoopt die later uit te werken. Het Bestand bevestigt de scheiding der Nederlanden. Te midden van de feestroes die hierop volgt, leggen de vorsten op 2 juli 1609 de eerste steen van de nieuwe kerk. De artistieke leiding van het project

wordt toevertrouwd aan hofarchitect Wenzel Cobergher, die o.a. ook de plannen voor de heropbouw van Oostende tekende.

Gezien de sluiting van de Scheldemonding na de val van Antwerpen in 1585, plant men om de haven van Antwerpen te ontsluiten via kanalen. De Schelde wordt stroomopwaarts van Antwerpen als nieuwe vaarroute uitgebouwd. Op 3 september 1613 starten de eerste graafwerken van het kanaal Gent-Brugge. Die duren tot 1622. Het stuk Brugge-Plassendale wordt in 1618-1623 gerealiseerd. In 1624 worden de sluizen te Passendale in gebruik genomen. Er komt ook een kanaal Passendale-Nieuwpoort dat in 1640 wordt voltooid.

Albrecht overlijdt op 13 juli 1621 in het paleis op de Coudenberg. Hij wordt begraven te Brussel in de Sint-Goedelekerk.

Het kost maar liefst twintig jaar voordat te Scherpenheuvel de constructie van de basiliek wordt voltooid. In juni 1627 komt de Infante, vergezeld van Ambroglio Spinola, nu leider van de Spaanse troepen in de Zuidelijke-Nederlanden, de wijding bijwonen.

Scherpenheuvel is dus de creatie van de Aartshertogen Albrecht en Isabella. Aan Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel schrijven ze de grote keerpunten van hun bewind toe: het ontzet van Den Bosch, de verovering van Oostende, de wapenstilstand met de Republiek en de sluiting van het Twaalfjarig Bestand.

Te Scherpenheuvel kan men slechts met moeite voldoen aan de nood van de talrijke bedevaarders voor het opdragen van missen en het horen van de biecht. De pastoor overweegt de stichting van een geestelijke gemeenschap om doelmatiger aan de noden te voldoen. Er is het model van de Oratorianen dat in Italië is ontwikkeld door Filippo Neri (in Italië Filippini en bij ons soms Nerianen genoemd). Het model is al, op meer hiërarchische wijze, toegepast door Jean de Bérulle in Frankrijk. Beide congregaties staan bekend om hun intensief gebedsleven, luisterrijke liturgie en ongeunstelde prediking. Infante Isabella besluit om een congregatie naar Italiaans model toe te laten. Op 13 maart 1624 sluit de aartsbisschop van Mechelen een overeenkomst met de pastoor van de basiliek om er een priestercongregatie te stichten naar het model van de Oratorianen van Filippo Neri.

Wanneer Isabella op 1 december 1633 kinderloos sterft, verdwijnt definitief de hoop die de Zuidelijke Nederlanden dertig jaar konden koesteren, de hoop op een eigen regerend vorstenhuis, een Nederlandse tak van de Habsburgers. De zuidelijke Nederlanden keren terug naar de Spaanse kroon. Isabella wordt aan de zijde van Albrecht begraven.

Op 7 januari 1653 komen de Oratorianen van Scherpenheuvel zich aanmelden bij het stadsbestuur van Oostende. Zij willen er de goddelijke diensten bevorderen, de christelijke gemeente ten dienste staan en in goede banen leiden, de jeugd onderwijzen in de christelijke lering en de Latijnse taal. In 1653 wordt door de Oratorianen te Oostende het eerste college gesticht, de voorloper van het huidige Onze-Lieve-Vrouwe college.

Gebrek aan mankracht en financiële armslag van de Oratorianen van Scherpenheuvel doen zij er echter toe besluiten zich op 31 augustus 1662 uit Oostende terug te trekken. De Franse tak, de Oratorianen van kardinaal de Bérulle of 'Oratoire de France' neemt in 1662 over, met goedkeuring van koning Filips IV van Spanje. De Franse tak is het Jansenisme genegen en zet zich af tegen de jezuïeten die in die periode eveneens vele colleges stichten.

In 1666 wordt Oostende door een pestepidemie geteisterd. De Oratorianen zetten zich ten volle in om de zieke parochianen in hun stervensnood bij te staan en gaan er bijna zelf aan ten onder. De

Oratorianen geven gedurende 140 jaar onderwijs in Oostende. Bovendien leveren ze ook de pastoors, onderpastoors en andere kerkbedienaars van de Sint-Petrus en Pauluskerk, tot omstreeks 1800.

Geraadpleegde literatuur

- 'Albrecht en Isabella 1598-1621'
L. Duerloo, Brepols 1998
- 'De val van het nieuwe Troje. Het beleg van Oostende 1601-1604'
T. Werner, Davidsfonds/Leuven, 2004
- 'Onze-Lieve-Vrouwecollege, Oostende'
R. Vancraeynest & A. de Groeve, OLVO, Oostende 1992
- 'Scherpenheuvel, het Jeruzalem van de Lage Landen'
L. Duerloo en M. Wingsens, Davidsfonds/Leuven, 2002
- Wikipedia

NIEUWE BRONNEN VOOR DE STUDIE VAN HET HEDENDAAGSE BELGIË

Tweede herziene en uitgebreide uitgave (red. Patricia Van den Eeckhout & Guy Vanthemsche): Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, Brussel, 2009, (1630 blz.).

De eerste uitgaven van deze bronnengids verscheen in 1999. Tijdens het afgelopen decennium is de Belgische samenleving in tal van opzichten indringend veranderd.

Meer dan zestig specialisten verbonden aan Belgische federale wetenschappelijke instellingen, universiteiten, onderzoekcentra en archiefdiensten verleenden hun medewerking aan deze nieuwe uitgave. Sommige bijdragen werden geactualiseerd; andere hoofdstukken werden grondig aangepast of zelfs helemaal herschreven.

Opzet en basisstructuur van het werk bleven ongewijzigd. De lezer krijgt een panoramisch en kritisch overzicht voorgeschoteld van alle mogelijke bronnen die tijdens de afgelopen tweehonderd jaar werden geproduceerd in België. Zowel de geschreven als de ongeschreven bronnen komen aan bod.; zowel de elektronische als de klassiek gedrukte en de archiefdocumenten worden behandeld.

Het werk kost 50 € (exclusief de verzendingskosten) en kan besteld worden bij: de heer Luc Moreau, Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. Dienst Publicaties. Paleis der Academiën, Hertogstraat 1, 1000 Brussel.

Bron: VVBAD – info- december 2009.

Inderdaad 1.630 p. voor slechts € 50! Een basiswerk en studieboek (helaas!) voor de studenten in de geschiedenis...Maar terzelfdertijd ook voor leken zeer nuttig en bruikbaar! Een monument in zijn genre!!

Emile SMISSAERT

HET VOORSPEL TOT HET BELEG VAN OOSTENDE:

Politieke en militaire rol en betekenis van Oostende tijdens de 2^e helft van de 16^e eeuw (slot)

door **Roger Jansoone**

NA DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

Voor Aartshertog Albrecht was de nederlaag bij Nieuwpoort op 2 juli 1600 een zware klap, maar hij wist zich snel te herpakken. Hij beseftte dat het Staatse leger nog steeds klem zat in het duinengebied tussen Nieuwpoort en Oostende, en dit vooral dank zij het feit dat hij het strategisch gelegen fort Albertus niet had moeten prijs geven. Hij hergroepeerde zijn troepen en hij deed een oproep tot alle Vlaamse edelen om zijn leger dringend te vervoegen. Ook werd aan garnizoenen in Artesië en Henegouwen het bevel gegeven, zo spoedig mogelijk op te rukken naar de kust. Alzo had hij al spoedig een leger van ruim 13.000 man verzameld.

Intussen stond prins Maurits voor een cruciale beslissing. Hij kon ofwel de belegering van Nieuwpoort beginnen (met een goede slaagkans maar met anderzijds het risico in de rug te worden aangevallen), ofwel kon hij zich terugtrekken in Oostende. Hij koos voor het laatste, met de bedoeling om vervolgens vanuit Oostende een poging te doen om Sluis in te nemen evenals de Spaanse forten rond Oostende. Dat zou een verstandige zet geweest zijn, doch in Den Haag bleef men halsstarrig bij het oorspronkelijk plan: eerst Nieuwpoort veroveren en daarna doorstoten naar Duinkerke. Zeer tegen zijn zin begon de prins dan maar op 6 juli 1600 met het beleg van Nieuwpoort. Dat werd geen succes, wegens het slechte weer, de kunstmatige inundaties, het hevig verzet van de belegerden (met zelfs af en toe een uitval) en belangrijke versterkingen vanuit Diksmuide. Op 18 juli had hij er schoon genoeg van en, zonder het akkoord van de Staten-Generaal af te wachten, maakte hij een einde aan het beleg en trok hij zich terug in Oostende, na het fort Albertus te hebben veroverd;.

En wat nu? Een veldtocht in Vlaanderen ondernemen, was uitgesloten, gelet op de Spaanse troepenconcentraties in de omgeving van Oostende. Het maximum dat kon bereikt worden, was het veroveren van de Spaanse forten rond Oostende. Er werd dan maar begonnen met het belegeren van het fort Isabella, dat zwaar bestookt werd door vier batterijen veldgeschut. Het werd nadien bestormd door drie regimenten infanterie, maar zonder resultaat. Deze tegenslag had op de prins en zijn legerstaf een nogal ontmoedigend effect, zodat besloten werd om Oostende te verlaten door in te schepen naar Zeeland. Het fort Albertus werd ontruimd en vervolgens met buskruit verwoest. Op 30 juli was de evacuatie voltooid. Een garnizoen van 4.000 man bleef achter in Oostende. Dat was behoorlijk veel (en het stelde al onmiddellijk een groot probleem qua inkwartiering en bevoorrading) maar dit werd noodzakelijk geacht omdat algemeen werd verwacht dat het beleg van Oostende nu nog slechts een kwestie van tijd was, en wel van zeer weinig tijd. Toch zou het nog bijna een jaar duren vooraleer dit beleg op 8 juli 1601 werd aangevat. Weliswaar werd dit beleg een topprioriteit, maar, zoals in het verleden, doken er nu ook nog diverse problemen op, uiteraard vooral van financiële aard.

AAN DE VOORAVOND VAN HET BELEG

De veldtocht van prins Maurits werd, spijs de overwinning bij Nieuwpoort, globaal een mislukking omdat de bevelhebber zich strikt moest houden aan de richtlijnen van de Staten-Generaal die veeleer financieel/politieke doeleinden nastreefden dan militaire. Omdat hij strak in hun gareel moest lopen, kon hij zijn militaire talenten weinig of niet ontplooien met als gevolg een halfslachtige campagne, mossel noch vis, waarbij geen enkel doel werd bereikt. Erger nog : het beleg van Oostende was nu onvermijdelijk en nakend geworden precies door het feit dat de Staatse veldtocht nogmaals had aangetoond dat Oostende de spil was bij alle Staatse operaties in de

Spaanse Nederlanden. Zolang Oostende niet werd ingenomen, zou deze vesting een permanente bedreiging vormen in de flank van het graafschap Vlaanderen.

Wat de voorbereidselen tot deze belegering betreft, draaide alles weer in eerste instantie rond de financiering. Op fiscaal vlak was men in die tijden soms zeer inventief, en zo werd in Vlaanderen een speciale "beleg"-heffing ingevoerd, het "schaugelt", een heffing van één gulden op elke schouw of schoorsteen (overigens een gemakkelijk controleerbare belasting). Op die manier begonnen de plannen concreet gestalte te krijgen. In februari 1601 werden de forten rond Oostende verder versterkt en aangevuld met drie regimenten en met grote voorraden. En in juni arriveerde de Aartshertog met zijn leger in Brugge. Van overal werden wagens, houthakkers, timmerlieden en pioniers aangevoerd. Het fameuze beleg van Oostende begon op 8 juli 1601 en zou gedurende meer dan drie lange en bloedige jaren aanslepen, wat Oostende de twijfelachtige eer opleverde "het nieuwe Troje" te worden genoemd.

=====

BESLUIT

Oostende was gedurende een paar decennia een stad die buiten alle normale proporties een doorslaggevende militaire en bijgevolg ook politieke rol en betekenis had t.a.v. de Spaanse Nederlanden. Economisch speelde deze havenstad nauwelijks nog een rol (tenzij via een bescheiden kustvisserij en vishandel, doorgaans veeleer sluikhandel met de tegenpartij). Maar Oostende was vrij snel hoofdzakelijk een garnizoenstad geworden en een vooruitgeschoven bolwerk van de Nederlandse Staten-Generaal ... en een bruggenhoofd van Engeland "on the continent". Vanuit Oostende werd voor het eerst - onbewust en allengs ook bewust - een nieuwe oorlogvoering ingevoerd, namelijk economische oorlogvoering (ook al werd dit toen nog niet zo genoemd) en terreur tegen de bevolking van het ommeland. De schade die werd toegebracht aan het bedrijfsleven en de landbouw in Vlaanderen, is aanzienlijk geweest, in die mate dat uiteindelijk op veel plaatsen alle bedrijvigheid werd verlamd of uitgeschakeld; het platteland raakte ontvolkt en in de steden heerste armoede en voedselschaarste (waaraan Oostende dan ook nog een mooie stuiver verdiende via sluikhandel in vis!).

Al met al dus geen palmares om echt fier op te zijn! Maar men mag dit uiteraard niet door een hedendaagse bril bekijken (al oogt de voorbije 20^e eeuw in dat opzicht ook niet zo fraai!). De 16^e eeuw was dan ook een gewelddadige tijd, de uitbarsting van eeuwenlang opgekropte frustraties en trauma's bij de onderdrukte en uitgebuide massa's, hetgeen dan altijd aanleiding geeft tot geweldpleging en allerlei uitwassen. Zo'n uitbarsting komt, zoals die van een vulkaan, af en toe voor in de geschiedenis, zoals bijvoorbeeld nadien ook nog met de Franse revolutie van 1789 en met de Russische Oktoberrevolutie van 1917.

Voor het eerst werd ook systematisch terreur toegepast, het terroriseren van Vlaanderen, en dit met groepjes "vrybuuters" die goed geleid en georganiseerd waren en dodelijk efficiënt te werk gingen. Dit was niet hetzelfde als economische oorlogvoering. Men moest "protectie" betalen ("contributie" genoemd) waarna een "sauvegarde" werd toegekend. Al wie weigerde of niet tijdig betaalde, werd hardhandig aangepakt, ... praktijken die bijna regelrecht uit het Chicago van Al Capone lijken te komen of uit de Italiaanse maffia. De reactie hiertegen lijkt op een "war on terror" avant la lettre! De spilfiguur in heel dat gebeuren was de Oostendse ontvanger van belastingen, ... ook al een totaal nieuw fenomeen! Nauw verband met deze strategie hield ook de tactiek van "hit-and-run actions" en asymmetrische oorlogvoering (of guerrilla), waarbij een veldslag zorgvuldig werd vermeden. En door de uitholling van het burgerlijk gezag ontstond het verschijnsel van de "warlords" en de "war racketeers", gepaard gaande met anderzijds een groeiend wantrouwen en minachting van de

bevolking tegenover hen die de plak zwaaiden, ... een afkeer die nadien nooit meer helemaal verdwenen is.

Al met al dus een vrij "moderne" oorlogvoering, ook wat betreft de wapenuitrusting, de vestingbouw, de organisatie en financiering van het leger, en de aangewende strategieën, concepten en tactieken. De legeraanvoerders opereren voor het eerst met behulp van een uitgebreide legerstaf en met militaire ingenieurs en deskundigen. Reeds tijdens de aanloop tot het beleg (het "voorspel") is Oostende een soort van "laboratorium" geweest voor diverse militaire specialisten, en dat was nog veel sterker het geval tijdens het beleg zelf.

Oostende was tevens een belangrijke pion op het internationale politieke schaakbord. Zowel in Londen, Den Haag, Brussel of Madrid werd deze nochtans relatief kleine vestingstad met veel aandacht en oplettendheid in het oog gehouden. Oostende was het kruispunt waar de diverse vooruitgeschoven invloedssferen met elkaar voortdurend in botsing kwamen, de steen des aanstoots, het kankergezwel, het roversnest, het bruggenhoofd, de enclave, ... naargelang men het bekeek vanuit zijn eigen belangensfeer. Een hoofdacteur in dit belangenspel was koningin Elisabeth van Engeland. Zij heeft met haar scherpzinnige blik ingezien wat voor een belangrijke rol Oostende kon spelen in haar expansieve en agressieve politiek tegenover de Spaanse aartsvijand. Oostende was niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor de koning van Spanje een bestendige financiële aderlating en "a pain in the ass". Door dit op een gewiekste manier eindeloos lang te rekken, werd hier voor het eerst een echte uitputtingsoorlog gevoerd, qua opzet enigszins te vergelijken met de uitputtingsslag bij Verdun tijdens W.O.I.

In politiek opzicht heeft Oostende ook een belangrijke rol gespeeld in de Engels-Nederlandse relaties. Voor de Engelsen was de Republiek op de internationale scène een nieuwkomer, klein en zwak en nog in wording ... maar als bondgenoot een "nuttige idioot" in het conflict met Spanje. Door de aanmatigende houding van de Engelse gouverneur werd in Oostende dat bondgenootschap vaak zwaar op de proef gesteld ... maar het bleef behouden door de (noodgedwongen) inschikkelijkheid van Den Haag (dat trouwens in Londen een grote oorlogsschuld moest delgen). Het bondgenootschap hield dan ook slechts stand tot het einde van de Tachtigjarige Oorlog, met de Vrede van Münster (1648), waarna reeds veertien jaar later in 1662 de Eerste Nederlands-Engelse Oorlog zou uitbreken, omwille van aanslepende belangenconflicten aan de andere kant van de wereld, namelijk in en om de Aziatische specerijenlanden. Die oorlog werd overigens het eerste grote conflict sedert de Oudheid dat volledig werd uitgevochten via de krijgsmarine en dus met zeeslagen.

Die marine had intussen een complete gedaanteverwisseling ondergaan, vooral ingevolge de ontdekkingsreizen. De klassieke galeien raakten snel op de achtergrond (niet geschikt voor lange reizen en relatief duur qua bouw en onderhoud) en dit werd mogelijk gemaakt door technische ontwikkelingen in de scheepsbouw waardoor meerdere masten met grotere en meer zeilen konden geplaatst worden. Voor de krijgsmarine was het zeer belangrijk dat de roeispanten aan de zijanten konden vervangen worden door kanonnen. Wat Oostende betreft, had dit nog andere gevolgen. Tussen de Republiek en Engeland en deze geïsoleerde enclave anderzijds ontstond een maritieme "pendeldienst" voor troepentransport en voor aanvoer van proviand en munitie. Dit moest gebeuren doorheen vijandelijke wateren, dus enkel met oorlogsschepen met dan wel een grotere tonnenmaat. Dat type van vaartuig zou voor de jonge Republiek al vlug van belang zijn bij het uitzwermen naar "den Oost" (naar Azië). Terloops aangestipt: in Oostende ontstond aldus een "havenkapiteindienst" (toen omwille van de zeer interessante "bijverdiensten" volledig in handen van de gouverneur - via een vertrouweling en enkele medewerkers - onder de benaming "port and harbour authority"). Allengs verliep die organisatie en logistiek zo gesmeerd dat dit uiteindelijk van vitaal en cruciaal belang werd tijdens de langdurige belegering van Oostende ... en logischerwijze een nieuw en

bijkomend studie-object werd van militaire strategen en marine-deskundigen die vanuit diverse Europese landen dit merkwaardig beleg kwamen bestuderen.

“Ostende a fait école”, werd toen vaak gezegd in militaire kringen en bij alle legerstaven. Aldus heeft Oostende (eigenlijk ongewild) gedurende een paar decennia een militaire en politieke rol gespeeld zoals nooit voorheen in de geschiedenis van de stad en overigens ook nooit meer nadien, een rol tot ver over de grenzen van Vlaanderen, met daaraan verbonden een betekenis die zeker niet in verhouding stond tot de bescheiden omvang van deze vestingstad. In de ongelooflijk afwisselende en uitermate boeiende geschiedenis van deze stad aan zee heeft deze periode een onuitwisbare en toonaangevende plaats ingenomen, ook al eindigde het beleg van Oostende in de totale verwoesting van de stad. Maar Oostende was en is een kat met negen levens, een vaak geteisterde stad die telkens weer als een feniks uit zijn as is herrezen, en telkens mooier en groter dan voordien!

Geschiedenis wordt vaak geschreven door de overwinnaars. Alzo werd bijna een halve eeuw geschiedenis van Oostende (en deels ook van Vlaanderen) geruisloos uitgewist uit het collectief geheugen ... omdat dit niet paste in het Spaans /Roomse plaatje van Contrareformatie en Reconquista in de Spaanse Nederlanden. Deze nochtans belangrijke historische periode werd neerbuigend afgedaan als een triestige terugval naar ordinair banditisme, een betreurenswaardig nevenverschijnsel van een chaotische overgangstijd, iets om maar vlug weer te vergeten, ... en dus zand erover.

Maar ook in de vaderlandse geschiedenis van Nederland werd die historiek rond Oostende weinig of niet in de kijker gezet. De jonge Republiek had immers behoefte aan nationale helden (dit was trouwens ook het geval bij het ontstaan van België), ... en een Vlaamse stad met, nota bene, een overwegend Engels garnizoen en een Engelse gouverneur, paste uiteraard niet in dit heldenplaatje. Wie hier wel in paste, was vanzelfsprekend Prins Maurits, de beroemde en geniale veldheer, de grote held van de slag bij Nieuwpoort (later hierin gevolgd door een reeks zeehelden zoals Piet Heyn en Michiel de Ruyter). Nu nog steeds blijkt in Nederland Nieuwpoort in historisch opzicht meer bekend te zijn dan Oostende (het hoeft dan ook geen verbazing te wekken dat een recente Nederlandse TV-geschiedenisquiz geprogrammeerd werd onder de naam “Slag bij Nieuwpoort”). En dit allemaal spijs het feit dat heel die Oostendse episode van cruciaal belang geweest is voor de levensvatbaarheid en het voortbestaan van de prille en nog zeer kwetsbare Republiek der Verenigde Provinciën!

Dank zij het historisch speurwerk van E. Vlietinck werd in 1897 de episode van het beleg van Oostende uit de vergeethoek gehaald (en in 2004 nog eens extra in de verf gezet tijdens het onvergetelijk herdenkingsjaar). En thans moge deze studie een concrete bijdrage zijn tot het terugbrengen, in historisch perspectief, van het langdurig “voorspel” dat voorafging aan deze roemruchte belegering. Oostende had en heeft ongetwijfeld ten volle recht op deze historische “restitutie” ... en ook voor de geschiedschrijving over Vlaanderen en de Nederlanden in het algemeen betekent dit voorzeker het opvullen van een leemte bij een sluitend historisch overzicht van de woelige en bewogen 16^e eeuw.

BIBLIOGRAFIE

I. Boeken en artikels:

BAELDE, M. & VAN PETEGHEM, P. : *Opstand en pacificatie in de Lage Landen* - uit “Opstand en pacificatie in de Lage Landen – Bijdrage tot de studie van de Pacificatie van Gent” - Verslagboek van het tweedaags colloquium bij de 400^e verjaardag van de Pacificatie van Gent – Gent, 1976, 1-62.

COORNAERT, M. : *De forten van het Brugse Vrije tijdens de Tachtigjarige Oorlog* - Rond de Poldertorens, 30 (1988).

DE GRAAF, R. : *Het soldatenleven in Oostende* - in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 101-111.

DE JONG, M. : *Dutch public finance during the Eighty Years' War: the case of the province of Zeeland* - uit "Exercise of arms. Warfare in the Netherlands (1585-1621)", Boston, USA, 1998.

DE KRAKER, A. : *Een Staatse strategie in een uitgestorven land. Organisatie en tenuitvoerlegging van de brandschat in Vlaanderen, 1585-1604* - Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis van de Nederlanden, 121 (2006).

DE VOS, A. : *De strijd tegen de vrijbuiters binnen de kasselrij van de Oudburg (1584-1609)*, in Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 5 (1957).

DE VOS, L. & ROOMS, E. : *Tactisch een Staats, strategisch een Paaps succes. De militaire campagne van Aartshertog Albrecht tot en met de slag bij Nieuwpoort*, in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 35-45.

ENTHOVEN, V. : *Een stad te ver. De materiële verzorging van het garnizoen van Oostende*, in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 59-71.

FRUIN, R. : *Tien jaren uit de 80-jarige Oorlog (1588-1598)*, Uitgeverij Prisma, Antwerpen/Utrecht, 1959 (Aula pockets: 28).

FUNNEKOTTER, B. : *De militaire geschiedenis in een notendop* - Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam, 2008.

GUILLEMEYN, E. : *De Vrijbuiters: 16^e-eeuwse guerrillastrijders als voorposten in de 80-jarige Oorlog - De Kasselrij Kortrijk 1584-1593* - Historische Monografieën, Aartrijke, 1990.

HALE, J. : *War and Society in Renaissance Europe, 1450-1620* - Fontana History of European War and Society 4, Bath, U.K., 1985.

JANSOONE, R. : *Het laatste bolwerk van de jager. Beknopte geschiedenis van de Vlaamse zeevisserij* - Ministerie van Landbouw, Brussel, 1994.

KERCKAERT, N. : *De inval van Maurits in het Meetjesland op 21 juni 1600* - Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland, 4 (1952), p. 177-190.

KLAUSING, J. & JANSOONE, R. : *Zeevisserij en maritieme volkskunde* - Jaarboek van de Bond van West-Vlaamse Volkskundigen, Brugge, 2004.

LOMBAERDE, P. : *De stad Oostende en de nieuwe gebastioneerde versterkingswijzen in de Nederlanden* - in "De val van het nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004.

LYNN, J. : *How war fed war : the tax of violence and contributions during the Grand Siècle* - Journal of Modern History, 65 (1993), p. 286-310.

MADDENS, N. : *De financiële organisatie der Staten van Vlaanderen (1588-1621)* - Licentiaatsverhandeling, Katholieke Universiteit Leuven, Dept. Geschiedenis, 1957.

MADDENS, N. : *Het uitzicht van het Brugse Vrije op het einde van de 16e eeuw*, in *Handelingen van het Historisch Genootschap*, 103 (1966), 31-73.

PARKER, G. : *Spain, her enemies and the Dutch Revolt* – uit “Spain and the Netherlands, 1559-1659. Ten studies”, Short Hills, U.K., 1979, p. 18-49.

PARKER, G. : *The Army of Flanders and the Spanish Road, 1567-1659. The logistics of Spanish victory and defeat in the Low Countries' War* - Cambridge Studies in Early Modern History, Cambridge University Press, Cambridge, U.K., 1972.

PICEU, T. : *Over vrybuters en quaetdoenders. Terreur op het Vlaamse platteland (eind 16^e eeuw)* - Davidsfonds, Leuven, 2008.

POLLENTIER, F. : *De admiraliteit en de oorlog ter zee onder de Aartshertogen (1596-1609)* - Publicaties van het Centrum voor Militaire Geschiedenis, 10, Brussel, 1972.

VAN DAM, W. : *Het voorspel van Oostende's val (1599)* - Bijdragen voor de Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde, 5^e reeks (6), Den Haag, 1919.

VAN DEURSEN, A. : *De Raad van State en de Generaliteit (1590-1606)* – uit “Studies over de Republiek der Verenigde Nederlanden”, Amsterdam, 1996.

VERBANVCK, R. : *Rond de forten van Oostende* – Jaarboek Heemkring Ter Cuere, Bredene, 1978.

VLIETINCK, E. : *Het Oude Oostende en zijn Driejarige Belegering (1601-1604)* - Oostende, 1897.

VLIETINCK, E. : *La ville d'Ostende, fut-elle remise en gage à la Reine d'Angleterre par les Provinces Unies?* - Handelingen van het Historisch Genootschap, 48, Brussel, 1898.

VLIETINCK, E. : *Documents inédits concernant l'occupation de la ville d'Ostende par les troupes des Provinces-Unies et de la Reine d'Angleterre, 1584-1604* in: Bulletin de la Commission Royale d'Histoire, 5me Série, 9, Brussel, 1901.

II. Catalogus:

De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende 1601-1604: catalogus bij de tentoonstelling (19/5-27/9/2004) in de Venetiaanse Gaanderijen te Oostende.

III. Lezingen:

Van Vliet, A. : *De Oostendse visserij in oorlogstijd (16e en 17e eeuw)* - lezing op 3 september 2004 in de Vismijn te Oostende.

JAARVERSLAG 2009

1. RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur was op 31 december 2009 als volgt samengesteld:

Dhr. August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr. Omer VILAIN	Erevoorzitter
Dhr. Jean Pierre FALISE	Voorzitter en redacteur
Dhr. Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Mevr. Nadia STUBBE	Secretaris, website en documentaliste
Mevr. Simone MAES	Penningmeester en archivaris
Dhr. Freddy HUBRECHTSEN	Museummedewerker
Dhr. August GOETHAELS	Museummedewerker
Dhr. Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Dhr. Valère PRINZIE	Public relations en activiteiten
Dhr. Ferdinand GEVAERT	Bestuurslid
Dhr. Guy SERVAES	Bestuurslid
Dhr. Emile SMISSAERT	Bestuurslid
Dhr. Koen VERWAERDE	Bestuurslid

A. VERGADERINGEN, WERKGROEPEN EN COMMISSIES

De raad van bestuur hield 11 gewone vergaderingen.

Cultuurraad Oostende:

Vertegenwoordiger: dhr. Emile Smissaert.

Vervanger: dhr. Walter Major.

Activiteiten:

10 algemene vergaderingen vertegenwoordigd door E. Smissaert
22/1 ; 19/2 ; 26/3 ; 28/4 ; 28/5 ; 25/6 ; 24/9 ; 22/10 ; 24/11 ; 17/12.

Openbare Infosessies: 2x

28/4: werking van het stadsarchief (in het stadhuis) ;

17/11: stand van zaken i.v.m. het postgebouw (in de forumzaal van de bib).

Werkgroep Cultuurkaart Oostende-Bredene: 1x op 1/12.

Werkgroep Lay-out kافت van tijdschrift Cultuurraad: 7/5 en 29/5 (Bib).

Werkgroep Open Monumentendag: 4x

Enige voorbereidende vergadering: 4/2 ;

OMD-zondag: 13/9 ;

OMD-maandag (jeugd): 14/9 ;

OMD evaluatie werking: 14/9 (over het geheel).

Werkgroep Prijs Cultuurraad: 3x

Uitreiking: 16/1;
Voordracht kandidatuur dhr. Martin Vanderstraeten (uitv. musicus): sept-okt;
Evaluatie ter goedkeuring der kandidaten: 3/11.

Werkgroep Schone Kunsten: 3/12 (1 x);

Werkgroep Straatnamen: 19/5 (1 x);

Werkgroep Werkingsverslag Cultuurraad 2008: 19/5 en 29/5 (2 x);

Mede-nazicht financiële rekeningen 2008-2009 CRO: 3/3 (1 x).

Werkgroep “Bibliografie van de geschiedenis van Oostende”

Leden: Dhr. Prof. Dr. L. François, voorzitter
Mevrn. C. Vermaut, G. Farasyn-Schepens, dhrn. F. Hubrechtsen,
J. Parmentier, F. Gevaert, I. Van Hyfte en P. François.

De leden van de werkgroep kwam in 2009 niet samen.

Werkgroep “Museum”

Leden: Mevr. S. Maes, dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen, A. Goethaels,
G. Vermeersch en R. Ouvry.

Werkgroep “Website”

Leden: Mevr. N. Stubbe en dhr. J.P. Falise.

De website werd volledig vernieuwd en is nog steeds in opbouw.

Werkgroep “Documentatiecentrum en Bibliotheek”

Leden: Mevr. N. Stubbe en G. Van Duyvenboden.
De bibliotheek werd aangevuld met nieuwe aanwinsten.

B. 55ste ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING

Ging door op zaterdag 12 maart 2009 om 10.00 uur. Twee leden waren afwezig zonder kennisgeving, alle anderen waren aanwezig, verontschuldigd of vertegenwoordigd door volmacht.

De lidmaatschapsbijdrage voor 2009 werd vastgesteld op 11 EUR (aangesloten lid) ;
15 EUR (steunend lid), vanaf 25 EUR (beschermend lid).

2. SECRETARIAAT

- a. **Het secretariaat** verwerkte 347 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor nummering. De interne briefwisseling van de kring wordt

behouden indien het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 485 leden.

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er waren in totaal 9 avondvoordrachten en 3 namiddagvoordrachten.

Donderdag 29 januari 2009 om 20.00 uur

Jaarlijkse veiling, onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden

Donderdag 26 februari 2009 om 14.30 en 20.00 uur

Dhr. Jan Nuytten spreekt met dhr. Raoul Servais. Met korte animatiefilm "Havenlichten"

Donderdag 12 maart 2009 om 14.30 uur

Volkse spreuken en gezegden in ons West-Vlaamse dialect, door dhr. Gerard Debrabandere

Donderdag 26 maart 2009 om 20.00 uur

Circussen in Oostende, door dhr. Jan Inghelbrecht

Donderdag 30 april 2009 om 20.00 uur

Land- en tuinbouw rond Oostende, door dhr. Dirk Casteleyn

Donderdag 28 mei 2009 om 20.00 uur

Jan De Clerck, door dhrn. Roland Laridon en Jean Pierre Falise

Donderdag 24 september 2009 om 20.00 uur

Historiek van het Oostends Marionettentheater Kallemoeie, door dhr. Jan Hostyn

Donderdag 29 oktober 2009 om 20.00 uur

Allen die willen naar Island gaan..., door dhr. Joris Surmont

Donderdag 26 november 2009 om 20.00 uur

De Oostendse cinema's, door dhrn. Johan Geuvels en Régis Benoit

Donderdag 17 december 2009 om 14.30 en om 20.00 uur

Filmnamiddag en -avond, door dhr. Jean Pierre Devolder

Voor de 12 voordrachten geeft dat een totaal van 624 aanwezigen, met een gemiddelde van 52 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2009 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

De kleinkunstmiddag en het middagmaal gingen door op zaterdag 5 december 2009 in de feestzaal Benny. Er waren 73 personen ingeschreven.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 14 juni 2009 richting Gent, onder leiding van dhr. Prinzie.

Er waren 38 inschrijvingen.

e. Andere activiteiten

De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de V.V.F. werd op vrijdag 6 januari 2009 verzorgd door onze kring. Er waren 57 aanwezigen. Dhr. Albert Driessen werd tot koning gekroond en koos zijn echtgenote als koningin.

Dhr. en mevr. Falise en dhr. en mevr. Smislaert vertegenwoordigden de kring op de nieuwjaarsreceptie van de V.V.F. op vrijdag 9 januari 2009.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Cattoor, C. Opsomer, L. Vandenbrouwke en dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen, E. Smislaert, G. Van Duyvenboden en V. Prinzie waren aanwezig op de uitreiking van de Prijs Cultuurraad op vrijdag 16 januari 2009 op het Stadhuis.

De jaarlijkse veiling op 29 januari 2009 onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden, verliep zeer vlot en bracht in totaal 1904 EUR op waarvan 502,40 EUR voor De Plate. Op zondag 25 januari 2009 waren de veilingstukken te bezichtigen. We hadden 57 belangstellenden en op de veiling zelf 65 deelnemers.

Op dinsdag 10 februari 2009 ging de cursus "Van product tot publicatie" door in de lokalen van de VVF. Daarin kwam het proefproject van het museum aan bod en werd er een filmpje getoond. Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. Falise, Hubrechtsen en Prinzie waren aanwezig.

Op dinsdag 17 maart 2009 vertegenwoordigden dhrn. F. Hubrechtsen en W. Major de kring op de WAP-dag te Harelbeke.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Vandenbroucke en dhrn. J.P. Falise, V. Prinzie en J. Van Roose waren aanwezig op de Ensor-herdenking op zaterdag 11 april 2009. Dhr. Falise legde bloemen neer.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. J.P. Falise en W. Major vertegenwoordigden de kring op de Vissers hulde op maandag 13 april 2009. Dhr. Falise legde een bloemenkrans neer.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Cattoor en dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen en G. Van Duyvenboden vertegenwoordigden de kring op zaterdag 25 april op de heemdag te Ingelmunster.

Mevr. N. Stubbe en dhr. G. Van Duyvenboden vertegenwoordigden de kring op de opening van de zomertentoonstelling 'Vissers, kapers en koopliden' in de Venetiaanse Gaanderijen op zaterdag 20 juni 2009.

Mevrn. S. Maes, L. Vandenbroucke en dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, F. Gevaert, G. Van Duyvenboden en V. Prinzie waren aanwezig op de opening van de tentoonstelling "100 jaar luchtvaartgeschiedenis" in het VLOC (Raversijde) op zaterdag 13 juni 2009.

Paster Pypeherdenking ging door op woensdag 3 juni 2009. Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, F. Gevaert en V. Prinzie waren aanwezig.

Mevr. N. Stubbe, dhrn. J.P. Falise en V. Prinzie vertegenwoordigden de kring op de vergadering met de Cultuurdienst op 21 september 2009.

Dhrn. J.P. Falise en F. Hubrechtsen waren op 16 november 2009 aanwezig op de studiedag 'Militairen aan zee' in het Fort Napoleon.

4. MUSEUM

De Nacht van de Musea en Galerijen ging door op 14 februari . We telden 353 bezoekers. De Kunstnocturne op 29 augustus telde 253 bezoekers. Open Monumentendag op 13 september telde 302 bezoekers.

<u>Tentoonstellingen:</u> 6/12 tot 1/3	130 jaar Roeisport te Oostende
13/6 tot 13/9	Gilles der Zee
3/10 tot 29/11	De Vuurtorenwijk en zijn bewoners
12/12 tot 13/3	De geschiedenis van de Oostendse cinema's.

Van januari tot december telden we 5051 bezoekers.

Het museum was 184 dagen open. (Contractueel 160). Er waren 54 groepen (scholen en verenigingen) die buiten de normale openingsuren een bezoek brachten aan het museum.

De zolder van het oud gemeentehuis van Stene zal als erfgoeddepot in gebruik genomen worden. Een deel van onze collectie zal naar daar verhuizen. We wachten op de oplevering en het plaatsen van een inbraak- en brandalarm.

Op de 2de verdieping van het museum werd, in navolging van voorgangers, een zaal genoemd naar onze erevoorzitter dhr. Omer Vilain, op 11 september.

5. ARCHIEF

Het archief blijft gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gesteld worden aan dhrn. Falise en Hubrechtsen, die ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie. De kring is op zoek naar een nieuw archiveringsprogramma zodat die via de website raadpleegbaar kan gebeuren.

6. DOCUMENTATIECENTRUM

Mevr. Farasyn-Schepens en dhr. Van Hyfte verwerken de jaarlijkse aanvullingen. Mevr. Stubbe digitaliseert de aanvullingen. Het centrum is raadpleegbaar tijdens de

openingsuren van het museum en na afspraak.

7. MEDIATHEEK

Er werden enkele DVD-video's aangekocht over Oostende samengesteld door dhr. Werner Rotsaert.

Dhr. Jean Pierre Devolder toonde enkele filmpjes:

- Yser Journal ;
- Het Leven staat niet stil;
- Een eeuw overtochten;
- De Plate wordt "Koninklijk" (2005);
- Reisfilms: naar de Westhoek (2006); Tervuren en Meise (2007); Aalst en Affligem (2008);
- Reis naar Gent: MIAT en boottocht op de Leie (2009).

8. TIJDSCHRIFTEN

De tijdschriftencollectie is consulteerbaar en werd volledig geëxcerpeerd. De collectie is raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum via het "Biblius"-programma.

9. BIBLIOTHEEK

De bibliotheek werd met volgende werken aangevuld;

- De nieuwe Ferrariskaart in boekvorm;
- Convention between Her Majesty and the King of the Belgians;
- Souvenirfotografie, door Marc Constandt;
- Uut mien hérté;
- Cafés van vroeger en nu, door Daniel Deschacht;
- Spiegel en bokswant, door Gaston Duribreux;
- Oostends oesterboek, door Norbert Hostyn;
- 70 jaar den AS door, Kris Hedebauw;
- De sjhat van Sjhetterrooje Rackham; hertaald door R. Desnerck;
- Et radsel van den Ainhoorn (idem):
- Kijklust en sensatiezucht, door Evelien Jonckheere;
- Om en rond het Hazegras, door Daniel Lisabeth;
- Vleugels boven Oostende, door Walter Major;
- Docks & dockers : 1900-1970: De Belgische zeehavens;
- James Ensor : een biografie, door Eric Min;
- Over vrybuters en quaetdoenders, door Tim Piceu;
- Van de Coo gesproken, door Olivia Simoen;
- Schatten en scheepswrakken, door Dirk en Tomas Termote;
- 't Is goed, 't is slecht, 't was ik, door Marnix Verleene;
- Vissersvrouwen : 26 levens één verhaal, door Katrien Vervaele.

10. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Bruikleen

Affiches en schilderijen voor Beaufort 03 in Kunstmuseum aan Zee ;

van 28/3 tot 4/10;

Films over Jan Piers, door Ronny Geldhof;
Stukken voor 'Een eeuw luchtvaart aan de kust', door Walter Major;
Van 13/6 tot 17/6;

Maquettes van de vuurtorens voor '20 jaar Gidsenkring Lange Nelle' door
"Lange Nelle"; op 30/3;

Voorwerpen, stukken, en documenten voor 'Van de Coö gesproken' in
Kunstmuseum aan Zee, door Cultuurdienst Oostende ; van 18/4 tot 28/6;

Schilderijen, voorwerpen en maquettes voor 'Vissers, kapers en kooplieden' in
de Venetiaanse Gaanderijen, door Cultuurdienst Oostende t.h.v. haar
Zomertentoonstelling.

b. Aanwinsten

Schenkeningen

Volgende personen schonken de kring foto's, documenten, medailles en
gedenktekens, plannen en archieven:

Clo De Rycker, Freddy Windels, Jocelyn Van Eycken, Audry Bagnal, Dirk
Beirens, Anita Desport, Rudy Laforce, Marcel Westerlinck, mevrouw Vaes,
Georges Mestdagh, Prosper Vroomen, Freddy Koch, Jeanine Zanders, Dries
De Gryse, Norbert Hostyn, Henri De Maeyer, mevrouw Surmont, mevrouw
Degryse-Vandamme, Leon Verschueren, Goddyn-Schoonvaere, Godfried
Vandooren, Herman Mennekens, Jeanine Ackaert en Louis Pincket.

De kostuums en alle toebehoren van de Gilles der Zee. Een schenking van Mvr. Lucy
Loes (laatste secretaris van de ontbonden vereniging);

Het archief van Gustaaf Sorel werd aan onze kring geschonken door de zonen Sorel;
De Belgische Militaire Organisatie van de Weerstand schonk de kring hun vlag van
"De Witte Brigade".

Aankopen

Een papierversnipperaar voor het secretariaat;
Een mini-radioketen voor het museum;
Een HP diascanner voor het verwerken van foto's, negatieven en dia's;
550 postkaarten waarvan de dubbels voor verkoop;
Nieuwe computer met externe harde schijf voor het secretariaat;
Een foto van de 'Princesse Elisabeth' ingekaderd;
Een afdruk van affiche Oostende-Dover met treinuurooster.

11. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data: januari,
februari; maart, april, mei, juni, september, oktober, november en december. In totaal

werden 268 bladzijden gepubliceerd waaronder 76 zwart-wit fotobladzijden, 5 kleur fotobladzijden en 24 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten. Dhr. Falise zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De registers (52 blz.) werden samengesteld door dhr. Smissaert.

b. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende West-Vlaamse Heemkringen of Verenigingen:

Bachten de Kupe, Veurne. Spaenhiers, Torhout. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberge. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint-Guthago, Knokke. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Ghestella, Gistel. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Neptunus, Zeebrugge. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende.

c. Andere Publicaties

Geen.

12. GIFTEN

De Kring ontving geldelijke giften van: mevr. BERDEN en van de heren PANESI, BLOMMAERT en GOETHAELS.

Nadia STUBBE
Secretaris

Jean Pierre FALISE
Voorzitter

**De foto op de kaft is een afbeelding van het "Hôtel de Londres"
aan het begin van de Zeedijk (nabij het Klein Strand).**

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

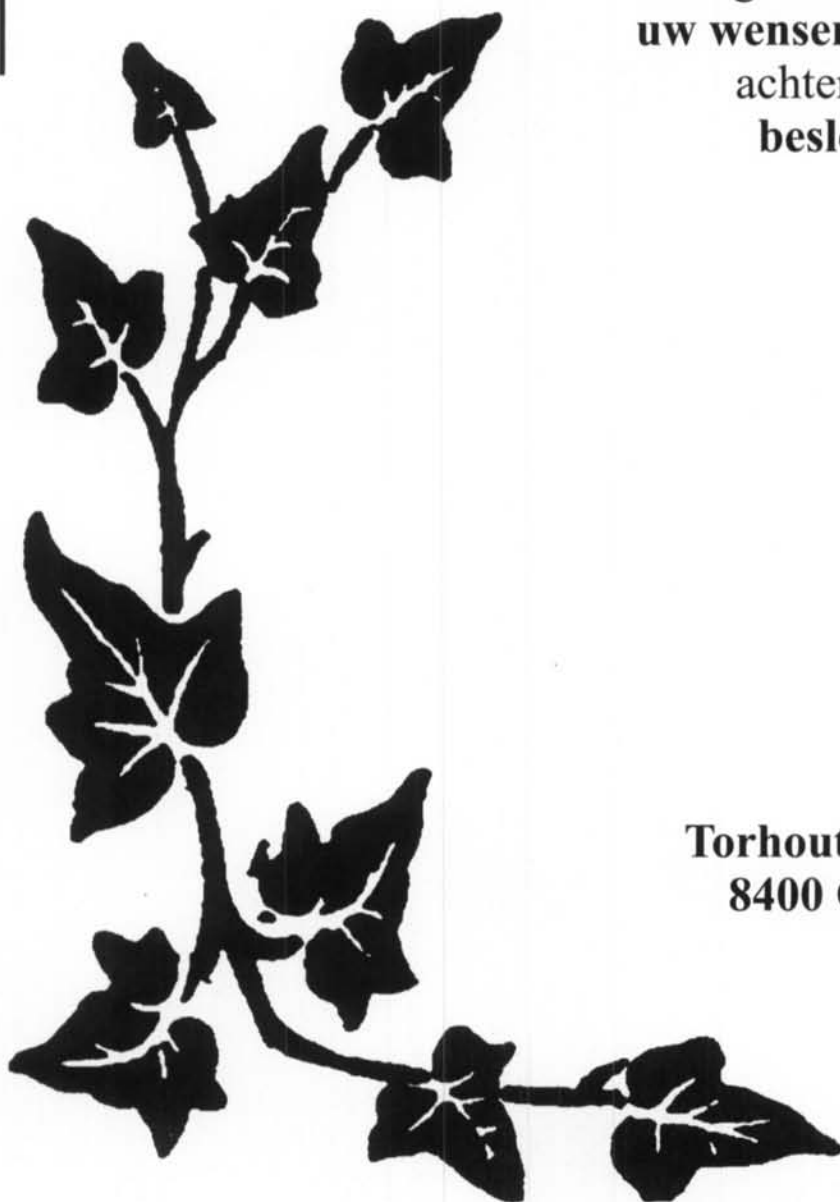
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53